

Flerkärnig utveckling i Blekinge?

En studie om polycentrism som möjlig strategi i en mindre region

LUNDS
UNIVERSITET

Dag Andersson

Examensarbete inom Kandidatprogrammet i samhällsplanering

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi

SGEL 36 VT 2020

Handledare: Ola Jonsson

Abstract

This paper investigates whether the Blekinge Region in the south-east of Sweden has the prerequisites to adopt a polycentric regional strategy. The Region is facing challenges when it comes to unemployment and dependency ratios with growing numbers of elderly. A possible solution to this could be adopting a regional strategy that would widen the regions labour market areas through a polycentric regional strategy. The paper investigates if a polycentric strategy is possible by using three different methods. The regions five biggest cities are ranked through the rank size distribution to determine if the region is leaning towards a more hierarchical or complementary polycentricity, alternatively if it leans towards a more monocentric city structure. Additionally, an analysis of documents from the Blekinge Region and its municipalities is carried out together with an interview with an urban planner from the Blekinge Region. The results show that the region leans towards a hierarchical polycentric structure. Furthermore, the overall results show that the region has many of the prerequisites needed to develop in a polycentric manner. The findings also show that the biggest city in the region, Karlskrona, is the best candidate when it comes to acting as the region's future growth engine.

Keywords: Polycentricity, Monocentricity, Regional growth, Regional development, Blekinge

Nyckelord: Flerkärnighet, Regional tillväxt, Regional utveckling, Enkärnig Blekinge,

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Region Blekinge	2
1.2 Frågeställning	4
1.3 Disposition.....	4
2. Teoretiskt ramverk	6
2.1 Begrepp	6
2.2 Teorier	7
2.3 Översikt polycentrism och Regional strategi.....	8
2.3.1 ESPON-programmet.....	9
2.3.2 Historisk regional planering & Polycentrisk strategi i Sverige.....	10
2.3.3 För och emot polycentrism	11
3. Metod	14
3.1 Rank-size-metod.....	14
3.2 Dokumentanalys	16
3.3 Intervju	19
4. Analys	21
4.1 Tillväxtmotor/er, Karlskrona	21
4.2 Infrastruktur/rörlighet/pendling	24
4.3 Flerkärnighet/polycentrism & Enkärnighet/monocentrism	26
4.4 Ekonomisk utveckling – arbetsmarknad, sysselsättning & försörjning	29
5. Slutsats	33
5.1 Har Region Blekinge förutsättningarna att implementera en utvecklingsstrategi baserad på flerkärnig utveckling?.....	33
5.2 Vilka förutsättningar har Karlskrona att agera som tillväxtmotor för Region Blekinge?	33
5.3 Hur bör satsningar fokuseras för att utveckla regionen i en mer flerkärnig utveckling?	34
5.4 Förslag till vidare forskning	34
Litteraturförteckning	36
Bilagor	38
Bilaga 1 – Intervjuguide	38

Figur- & Tabellförteckning

Figur 1.1.1	3
Figur 4.1.1	21
Figur 4.3.1	27
Tabell 3.1	15
Tabell 3.2	17
Tabell 3.3	19
Tabell 4.1	22

1. Inledning

De senaste 20 åren går det att utläsa något av en trend inom planering i Europa och västvärlden i stort. Flerkärnighet eller polycentrism som det också kallas har sedan begreppet myntades i mitten av 1990-talet blivit en allt mer intressant väg att ta för regioner i olika geografiska skalor (Groth, Smidt-Jensen et al. 2011). Det används såväl på regional som nationell nivå inom olika länder och regioner i Europa, exempelvis genom ESPON-programmet (ESPON 2005).

2018 antog Sveriges riksdag en proposition om ett tillförande till Plan- och bygglagen. Propositionen föreslog att länsstyrelserna i Skåne och Stockholm skulle få ett större ansvar för den fysiska regionala planeringen. Specifikt ska fokus för den regionala planeringen finnas med när det kommer till frågor som gäller två eller flera kommuner inom ett län. Lagstiftningen innebär i praktiken att de två regionerna ska utveckla regionala översiktsplaner på samma sätt som kommunerna gör idag (Prop. 2017/18:266).

Syftet med lagstiftningen är att utvecklingen inom landet, med hjälp av regionerna, ska ske mer enhetligt och balanserat, i likhet med ortsklassificeringen som går tillbaka till den regionala politiken under 1960-70 talet (Nilsson 2006). I propositionen går det även att utläsa att det utökade regionala ansvaret för den fysiska planeringen i regionen kan komma att införas på fler platser i landet när behovet för det uppkommer (Prop. 2017/18:266). Lagen sätter en ny riktning för ett utökat regionalt ansvar för framtida fysisk planering i regionerna och innebär att den regionala utvecklingsstrategin kommer att utvecklas inom en regional översiktsplan.

Mot den bakgrunden så är det därför intressant att undersöka regionala strategier. De regionala strategierna ses som ett verktyg för tillväxtarbetet, sätter en regions kommande fokusområden, påvisar en regions tillgångar och hur dessa ska utvecklas och inom regionen (SKR 2019). Uppsatsen kommer att undersöka möjligheterna och utmaningarna som en mindre region har i att anamma en specifik strategi för att gynna tillväxten inom regionen.

Både Region Stockholm samt Region Skåne har strategier som är specifikt inriktade mot flerkärnighet (Region Skåne 2013, Region Stockholm 2013). Stockholm och Skåne har självfallet utmaningar men ingen av de två är för uppsatsen det mest intressanta undersökningsobjektet. Valet har istället fallit på Region Blekinge och

huruvida det är möjligt för en mindre region att på ett liknande sätt anamma en regional utvecklingsstrategi som fokuserar på flerkärnig utveckling inom regionen. Region Blekinge uppger i en rapport från Tillväxtverket att regionen har utmaningar när det kommer till demografisk utveckling med många äldre, samtidigt som många yngre flyttar, vilket gör att det blir en högre försörjningskvot för regionen. Vidare vill regionen koppla samman bostadsplanering med planering för kollektivtrafik för att således lättare möta bostadsbristen, regionen vill även öka inkluderingen på arbetsmarknaden för grupper som står utanför. De utmaningar som nämns är enbart ett axplock men påvisar ändå några av de problem som regionen står inför (Tillväxtverket 2019).

Att två av Sveriges storstadsregioner valt att utveckla regionala strategier baserade kring polycentrism har flera orsaker. En flerkärnig utveckling inom en region anses bidra till att orterna inom regionen kompletterar varandra, genom att de kompletterar varandra kan de sedan agera som större städer, i längden kommer det att stimulera arbetsmarknad och bidra till en mer balanserad regional tillväxt (ESPON 2005). Frågan är då om det kan ge samma fördelar för en mindre region?

1.1 Region Blekinge

Det är Region Blekinges möjligheter att utvecklas polycentriskt som är föremål för uppsatsens undersökning. Valet av Region Blekinge som undersökningsobjekt har sin grund i flera orsaker, dessa är framförallt rumsliga och förklaras närmare nedan.

- Regionen är till ytan liten och invånarantalet få

Det bor cirka 160 000 invånare i regionen (Region Blekinge 2014). En regions möjlighet till regional tillväxt hänger bland annat ihop med invånarantalet enligt den nya ekonomiska geografin (Malecki 2001). I Region Blekinge är det som sagt få invånare, däremot är regionen till ytan liten, det är landets minsta län. Det är något som bidrar till att regionen ändå har en hög befolkningstäthet, något som i sin tur kan underlätta för att utvecklas i en flerkärnig riktning.

- Det finns flera olika "centra"

Karlskrona som är den största tätorten har cirka 37 000 invånare, därefter kommer Karlshamn med 20 000 invånare, Ronneby med 13 000 (SCB 2019). Med det sagt så finns det ingen stad likt Stockholmsregionen som gör att regionen går att se som monocentrisk(enkärnig), med enbart en större stad som är en motor i regionen även

om Karlskrona är den klart största av orterna, se figur 1.1.1 för en överblick av regionen. Karlskronas möjligheter att agera som regionens motor för tillväxt finns det även tveksamheter till, delvis på grund av dess östliga läge i regionen. Något som också är en del som uppsatsen kommer att undersöka.

- Regionen ökar i befolkning

Region Blekinge har upplevt en befolkningsökning de senaste åren, samtidigt som det sker en stor utflyttning av framförallt unga vuxna. Regionens befolkningsökning beror helt på inflyttning från utlandet, som regionen dock har svårt att få in på arbetsmarknaden (Region Blekinge 2014). Likt många andra regioner i Sverige har även Blekinge ett demografiskt problem med en ökande andel äldre vars pension och leverne ska bekostas av allt färre. Med en mer polycentrisk utveckling genom förbättrade transporter finns möjligheter att vidga arbetsmarknaden och förbättra matchningen mellan arbetstagare och arbetsgivare vilket kan underlätta försörjningen av äldre i regionen.

Figur 1.1.1 Illustration av Region Blekinge (Region Blekinge 2014)

Ett ökat fokus mot och en strategi för att arbeta mot en polycentrisk utveckling med flera kärnor som gör att arbetsmarknaden blir större för arbetssökande skulle kunna vara en lösning för att få fler i arbete. Det i sin tur skulle öka regionens attraktivitet vilket skulle kunna medföra att fler människor flyttar till regionen. I längden bidrar detta till att stärka regionens konkurrenskraft vilket ger upphov till att en positiv trend kan uppstå. Om det är möjligt för Blekinge så kan det även ge incitament och argument till andra mindre regioner att följa en liknande strategi anpassade efter deras platsförutsättningar.

1.2 Frågeställning

Då flerkärnig regional strategi går att finna i utvecklingsstrategier från två av landets största regioner sett till befolkning så är det intressant att ändra förutsättningarna för strategin. Uppsatsens huvudsyfte är därför att utifrån ett regionalt polycentriskt-teoretiskt perspektiv analysera Region Blekinges möjligheter att utvecklas flerkärnigt. Syftet är även att undersöka om Karlskrona som regionens största stad är lämplig att agera som tillväxtmotor samt var satsningar bör göras för att ge regionen möjligheter att utvecklas flerkärnigt. Genom att undersöka om det är möjligt med en flerkärnig strategi kan det bidra till en ökad insikt om vad som krävs av en mindre region för att uppnå en mer stabil arbetsmarknad och balanserad regional tillväxt. Den övergripande frågeställning som uppsatsen utgår från är:

- (i) Har Region Blekinge förutsättningarna att implementera en utvecklingsstrategi baserad på flerkärnig utveckling?

Den övergripande frågeställningen kompletteras även med följande frågor:

- (ii) Vilka förutsättningar har Karlskrona att agera som tillväxtmotor för Region Blekinge?
- (iii) Hur bör satsningar fokuseras för att utveckla regionen i en mer flerkärnig utveckling?

Region Blekinge arbetar i dagsläget med framtagandet av en ny RUS (Regional utvecklingsstrategi) vilket aktualiserar uppsatsens ämne än mer och kan ge insikt om inriktningen som regionen arbetar mot i framtiden (Region Blekinge 2020a). Uppsatsen avgränsas till att undersöka specifika teorier som för polycentrisk regional utveckling anses mest relevanta. Uppsatsen begränsas geografiskt till att undersöka enbart Region Blekinge, fler regioner hade med fördel undersökts på liknande sätt men tidsbrist har begränsat undersökningen till endast en region.

1.3 Disposition

Inledningen har redogjort för uppsatsens övergripande fokus och ämne. Inledningen har även gett en kort bakgrund om Region Blekinge, syftet med uppsatsen, dess frågeställningar samt avgränsning. Uppsatsens disposition följs av det teoretiska ramverket som fokuserar på teori och tidigare forskning som konceptet polycentrism kretsar kring. Därefter ges en översikt över hur polycentrisk utveckling blivit vad det är idag och varför. Sedan följer uppsatsen metoddel där metoder och dess för- och

nackdelar går igenom. Uppsatsen avslutas med analys av empiriskt material samt slutsatser där frågeställningarna besvaras och idéer till vidare forskning föreslås.

2. Teoretiskt ramverk

Avsnittet kommer att utgå från begreppet polycentrism och ge en bakgrund till de olika typer av polycentrism som uppsatsen kommer att behandla. Christallers centralortsteori kommer att förklaras och kopplas till det polycentriska konceptet, syftet är att konkretisera och definiera begreppet. Myrdals tillväxtpolsstrategi kommer även förklaras. Tillväxtpolsstrategin är aktuell för att undersöka Karlskronas möjlighet att agera som regionens tillväxtmotor.

2.1 Begrepp

Begreppet flerkärnighet eller polycentrism behöver för uppsatsens skull en mer tydlig förklaring. Polycentrism står i motsats till monocentrism, där polycentrism har flera kärnor har monocentrism enbart en kärna. Här går det på flera sätt att exemplifiera med Mälardalsregionen där Stockholm är den klart största staden, Mälardalsregionen går därför att se som monocentrisk. Däremot går det att argumentera för att Storstockholm som stad är polycentrisk. Det finns flera centra inom staden. Därför är begreppen polycentrisk respektive monocentrisk olika beroende på geografisk skala. Polycentrism som begrepp finns det även flera varianter på, de varianter som är aktuella för uppsatsen går igenom nedan och är hämtade från Adolphson och Johanssons (2006) definitioner av polycentrism, det ska även påpekas att det inte finns en entydig bestämd definition av begreppet, de nedan är de som för uppsatsen kommer att användas:

Hierarkisk polycentrisk (flerkärnig) region. Christallers centralortshierarki (1966) kan ses som något av en föregångare till polycentrism som idé. Christallers tankar om centralortsteorin går att koppla till hur regionen består av flera urbana områden där det finns ett större urbant centra där mindre närliggande orter agerar som komplement till det större. Närmare beskrivning finns i avsnitt 2.2.

Komplementär polycentrisk region. En region som är komplementär har inget dominerande centra utan har snarare städer som kompletterar varandra, Adolphson och Johansson (2006) tar upp exemplet Malmö-Lund regionen och hur den kan ses som en komplementär hierarkisk region, ingen av städerna dominerar. Även om den ena är större så har de olika fokus inom sina arbetsmarknader. Flera centra samverkar horisontellt för att kunna få likande fördelar som ett större centra kan få.

Monocentrism. Där poly betyder flera betyder mono ensam eller enkel (Nationalencyklopedin u.å.a, u.å.b). Som namnet då antyder så är en monocentrisk region bestående av centra som är isolerade från varandra. Där utvecklingen fokuserats geografiskt till ett urbant område. Adolphson och Johansson (2006) exemplifierar med regionala centra i Norrlands inland. Avstånden mellan orterna gör att utvecklingen kommer att ske monocentrisk snarare än polycentriskt på grund av att de geografiska avstånden är för stora. Det innebär att exempelvis arbetsmarknaden blir lokalt förankrad.

Som ovanstående förklaringar pekar mot så är polycentrism ett begrepp som spretar, det kan betyda olika saker på olika geografiska skalor och beroende på skala så kan en region både vara polycentrisk respektive monocentrisk. Ett försök att göra det lite tydligare i huruvida en region är polycentrisk eller inte, går att göra med hjälp av det index som tagits fram av ESPON-programmet (Boverket 2008). ESPON-programmet utvecklade i en rapport från 2005 ett polycentricitetsindex som används för att mäta graden av polycentricitet inom en region (ESPON 2005). Det finns även andra typer av index för att göra liknande mätningar av regioner. Polycentricitetsindexet är något som med fördel kunnat undersökas närmare och även haft möjlighet att anpassas för att undersöka Blekinge ur ett sydsvenskt perspektiv. Uppsatsen har dock på grund av begränsningar i framförallt tid inte haft möjlighet till det. Det som däremot gets möjlighet till är att undersöka Region Blekinges större tätorter ur ett stadsstorleks-perspektiv genom användning av Rank-size metoden som även är en metod som används i polycentricitetsindexet från ESPON. Metoden förklaras närmare i avsnitt 3.1 och mer information om ESPON-programmet avhandlas i uppsatsen översiktliga del, avsnitt 2.3.1.

2.2 Teorier

Den polycentriska regionen som idé går att spåra tillbaka till Walter Christaller och dennes *centralortsteori* (1966). Christallers geografiska teori presenterades 1933. Teorin baseras på den rumsliga spridningen av städer av olika storlek inom en region. Utifrån antalet funktioner städer har, butiker, banker, flygplats, service med mera så placerar sig staden i ett hierarkiskt centralortssystem. Christaller menade att det finns ett maximalt antal av större centralorter som är hierarkiskt kopplade till mindre orter. Här går det att göra en direkt koppling till en hierarkisk polycentrisk struktur med ett större centra där mindre centra agerar som komplement. Utgångspunkten för

funktionerna är olika produktions- och marknadsområden. Marknadsområdets storlek avgörs av hur långt kunden är beredd att ta sig. Utveckling av bra transporter och stor befolkning bidrar i längden till att en stad hamnar högre i hierarkin. Städerna i regionen kan beskrivas som primärort, sekundärort, tertiärort (Adolphson, Johansson et al. 2006). Vidare generaliserar teorin att städerna följer Rank-size distributionen som föreskriver att den näst största staden är hälften så stor som den största, vidare är den tredje största staden en tredjedel av den största och så vidare. Rank Size-distributionen beskrivs närmare i avsnitt 3.1 (Arshad, Hu et al. 2018).

Tillväxtpolsstrategin tillskrivs Myrdals framtagna modell för kumulativ tillväxt (Myrdal 1971). Modellen beskriver hur ekonomisk tillväxt sker ojämnt över ett land. Vissa regioner kan få fördelar genom att verksamheter eller företag som är kunskaps/teknikintensiva samt ekonomiskt starka lokaliserar sig på orten, företaget agerar sedan som en tillväxtmotor i regionen. Genom att verksamheten lockar utbildad arbetskraft så ökar befolkningen. Lokala underföretag ökar i antal och agerar som tjänsteföretag till motorn. Motorn bidrar i längden till att det sker en kumulativ tillväxt genom att verksamheten indirekt hjälper kommunen och regionen med ökade skatteintäkter. Skatteintäkter som i sin tur ger möjligheter till ökade infrastrukturinvesteringar. Regionen kan således attrahera än mer investeringar som gör att en positiv kumulativ trend inom regionen uppstår genom tillväxtmotorns spridningseffekter (ibid.). Kopplingen till polycentrisk stadsutveckling är de rumsliga relationerna som utvecklas inom regionen, spridningseffekterna som kommer med hjälp av tillväxtmotorn kan ge positiva följder för övriga delar av regionen. I bästa fall leder utvecklingen till att fler tillväxtmotorer växer fram vilket i sin tur bidrar till en flerkärnig utveckling.

Begreppet tillväxtmotor används ofta idag i samband med flerkärnighet. Men istället för ett fokus på företag som agerar som tillväxtmotorer så ses snarare större städer som agerar som tillväxtmotor/er för en region. I rapporten *Systemanalys för Sydsverige* pekas sju städer ut som i Sydsverige agerar som tillväxtmotorer där en av dessa sju är Karlskrona (Region Skåne, Region Blekinge et al. 2015).

2.3 Översikt polycentrism och Regional strategi

Avsnittet behandlar den litteratur som skrivits och undersökningar som gjorts om regional utveckling och polycentrism. Fokuset avgränsas till specifik litteratur som för uppsatsen är mest aktuell. Litteraturen avgränsas för att kunna ge en bakgrund

till polycentrism som begrepp inom regional utveckling och varför det har blivit ett dominerande narrativ genom ESPON-programmet. Varför strategin som sådan blivit föredragen går även igenom. Det ges även en kortare överblick av de regioner som idag använder sig av flerkärnig strategi i Sverige. En kortare historisk återblick över svensk regionalpolitik samt för och emot polycentrism.

2.3.1 ESPON-programmet

EU arbetar genom ESPON-programmet mot en större territoriell polycentrisk utveckling på europeisk samt regional nivå. (Boverket 2008). Mer specifikt så är ESPON-programmet till för att stötta de olika medlemsländerna och medlemsländernas olika regioner i det framtida planerandet. Genom ESPON så går det att likt för många andra delar av EU att söka stödpengar för projekt som avser framtida planering för regioner. Polycentrism som strategi har bland annat genom ESPON lyfts fram som något eftersträvansvärt för att uppnå en balanserad tillväxt, ökad konkurrenskraft och bättre territoriell balans inom EU.

Bakgrunden till varför de slutsatserna dras är något som ESPON-programmet delvis härleder till den polycentriska strukturen inom ”pentagonen”. Ett område som täcks in som en femhörning mellan städerna Hamburg, London, Paris, Milano och München. Det är inom ”pentagonen” där det trots den mindre geografiskt rumsliga utbredningen större delen av den ekonomiska aktiviteten sker inom Europa. Utanför ”pentagonen”, i Östeuropa och norra Europa så är utvecklingen mer monocentrisk än polycentrisk. Om utvecklingen fortsätter på samma sätt kan det riskera målet om att minska de regionala skillnaderna inom EU såväl socialt som ekonomiskt. ESPON-programmet är därför en viktig del för att arbeta mot en mer balanserad utveckling i samklang med sammanhållningspolitiken som förs inom unionen (Boverket 2008).

I jämförelse med många andra länder är Sverige i dagsläget, enligt de av ESPON framtagna kriterierna för polycentrism långt efter på en nationell nivå där landet som helhet uppvisar en högre grad av monocentrism. ESPON betonar dock att även om landet ur ett nationellt perspektiv uppvisar en högre grad av monocentrism så kan det inom landet finnas regioner som är mer polycentriska i sin prägel, exempelvis Skåne (ESPON 2005). Det påvisar återigen hur begreppet går att tolka olika beroende på vilken geografisk skala som begreppet utforskas från.

2.3.2 Historisk regional planering & Polycentrisk strategi i Sverige

Regional planering på det nationella planet går tillbaka till 1960–70 talet i Sverige. Samhällsplanering som ett sätt att styra regional utveckling aktualiserades genom länsplaneringen och ortsklassificeringen i Christallers centralortsteoretiska stil. I praktiken innebar ortsklassificeringen enligt Länsprogram 70 att varje län i landet skulle klassificera sina orter som storstadsalternativ, regionala tillväxtcentra, serviceorter i glesbygd eller övriga orter (Lindfors 1972). Storstadsalternativen var orter som i framtiden ansågs ha möjlighet att ha samma utbud av service som de tre storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö. Regionala tillväxtcentra avsåg orter som länen ansåg kunde fungera som huvudorter för näringsliv. Serviceorter i glesbygd avsåg orter som inte fanns inom acceptabelt avstånd till regionala tillväxtcentra. Övriga orter avsåg orter vars satsningar i form av lokaliseringstöd skulle utformas på länsnivå (ibid.). Indelningen av orterna i olika klasser var även en diskussion som fördes med koppling till Blekinge under den här tiden. I en motion till riksdagen framlagd av Valdo Carlström argumenterades det för att Sölvesborg och Olofström borde klassas som regionala (tillväxt)centra utifrån deras olika servicefunktioner år 1975 (Motion. 1975:1691). Den stora anledningen till länsplanering och ortsklassificeringen har precis som idag att göra med försök till att uppnå en mer balanserad tillväxt i hela landet, ett annat mål var även att bromsa urbaniseringen i storstäderna. Detta genom att försöka styra näringslivets lokalisering med inspiration från Storbritannien. I och med att klassificeringen och att strukturen för ortsklassificeringen var hierarkisk så uppstod dock problem. Lokala företrädare genomförde ständiga försök att få en så fördelaktig position i systemet som möjlig. Följderna blev att befolkningsprognoserna i många fall överskattades (Nilsson 2006). Den ekonomiska utvecklingen som varit stark i många orter bromsade dock in med tiden. I längden påverkades de mål som länsplaneringen satt upp varpå systemet tappade betydelse (ibid.).

Polycentrisk utveckling som verktyg för regional utveckling används idag i två regioner i Sverige. Region Skåne är det exempel som ligger närmast, där har regionen under en längre period arbetat efter en strukturbild som utgår från flerkärnighet. 2013 släpptes ”Strategier för det flerkärniga Skåne” (Region Skåne 2013). Tanken bakom strategin är att hjälpa kommunerna arbeta för ett Skåne som 2030 är ”...en attraktiv region med flera starka tillväxtmotorer och en mångfald av livsmiljöer.” (ibid. s:8).

För att uppnå målet om flera starka tillväxtmotorer så går regionens strategi ut på att satsa på fem olika strategiområden som tagits fram tillsammans med de skånska kommunerna. Då det idag är kommunerna som har planmonopol så är samverkan avgörande för att komma framåt i ett regionalt arbete mot polycentrisk utveckling. En annan förutsättning för att uppnå en flerkärnig utveckling är att kommunerna inom regionen underkastar sig den hierarki som finns inom regionen, att konkurrera med större grannar kan stjälpas mer än att hjälpa. Samverkan är en nyckel för implementering. Skåne är inte ensamt, som tidigare nämnts så arbetar även Region Stockholm med en flerkärnig strategi. Syftet i Stockholm går att spåra till att regionen genom en flerkärnig strategi försöker motverka den enkärnighet som regionen präglas av idag. Statistik när det kommer till utvecklingen mellan år 2000 – 2013 visar att det är till de centrala delarna av Stockholms stadskärna som befolkning respektive arbetstillfällen i högre grad lokaliseras (Region Stockholm 2013). Genom en flerkärnig strategi finns möjligheter: ”...att utveckla regionen till att bli mer långsiktigt hållbar...” (ibid. s:8).

2.3.3 För och emot polycentrism

Polycentrisk regional strategi som koncept och strategi har även fått kritik. Grundtanken med den polycentriska regionala strategin är precis som med införandet av 1960- och 1970 talens nationella ortsklassificeringar att försöka få hela landet att leva, i det här fallet regionen att leva. Att genomförandet inte fungerade fullt ut kan som Nilsson (2006) pekar på ha att göra med hur det genomfördes och att det var på den nationella nivån som det genomfördes. På en regional nivå är möjligen utförandet mer grundat i det faktiska platsförutsättningarna i regionen, lokalkännedomen är högre vilket kan underlätta utförandet. Det i sig självt är även ett problem med konceptet som sådant och som också redan har nämnts, att det är olika på olika geografiska skalor, en region kan vara både polycentrisk och monocentrisk på samma gång. Samtidigt som det finns flera grenar av polycentrism, som även påpekats i genomgången av begreppen, kan det bidra till en förvirring kring vad som är syftet med faktiska strategin. En förlängning av den kritiken är något som Adolphson och Johansson (2006) tar upp när det kommer till målkonflikter. Beroende från vilken geografisk skala som satsningen på flerkärnighet görs kan det leda till monocentrism. Om exempelvis EU genomför en satsning på större städer utanför ”pentagonen” kan det i sin tur leda till en ökad ekonomisk och social skillnad

där dessa större städer är lokaliserade geografiskt, detta på grund av deras redan existerande större befolkning och större bredd av branscher nationellt och regionalt. Skillnaderna kan minska på en europeisk nivå men öka regionalt.

Det finns även risker kopplade till den ortstruktur som förekommer och deras läge relativt till varandra. Om satsningar görs på tätorterna för att utveckla dessa i en mer polycentrisk riktning finns risken att satsningar på landsbygden förbises och ekonomiska och sociala skillnader istället tilltar (Adolphson, Johansson et al. 2006).

Monocentrism som utveckling behöver inte heller vara negativt. ESPON konstaterar att Sverige på en nationell nivå i hög grad präglas av monocentrism med långa avstånd mellan de större tätorterna. Sverige ur ett europeiskt perspektiv är däremot inte lidande av det utan har en hög bruttonationalprodukt trots dess monocentriska prägel (ESPON 2005, Boverket 2008). En polycentrisk utveckling förutsätter också samarbete mellan orter som har en geografisk närhet, det finns dock kritik mot att det måste ske. Groth m.fl. (2011) pekar bland annat på hur städer idag snarare agerar som enskilda företag, de städer man samarbetar med behöver inte vara geografiskt nära varandra för att arbeta tillsammans i olika frågor.

En annan kritik är också problemet i att utläsa de faktiska effekterna av en flerkärnig utveckling som påpekats av bland annat Vandermotten (2008). Rauhut (2017) menar att avsaknaden av empiriska bevis på fördelarna en polycentrisk utveckling kan ha att göra med att konceptet saknar en tydlig klar definition, något som gör att undersökningar av de faktiska effekterna blir svårare.

Det går även att se polycentrisk utveckling som en framförallt politisk ambition. Att det från politiskt håll har blivit något av en ideologisk utgångspunkt att utvecklas polycentriskt. Vandermotten et.al (2008) och Groth (2011) tar bland annat upp att där det tidigare funnits olika studier av rumsliga ortstrukturer och dess eventuella fördelar så har fokuset blivit ett normativt perspektiv som alltid utgår från att flerkärnighet är eftersträvsvärt. Trots att det kanske inte alltid finns vetenskapliga belägg att utgå från som bekräftar dessa fördelar.

Fördelarna med en utpräglad flerkärnig struktur pekar Adolphson och Johansson (2006) mot horisontella effekter – exempelvis att flera orter kan dela på samma resurs i en flygplats. De andra positiva effekterna är den större kritiska massa invånare som kan inkluderas i ett mer vertikalt perspektiv, orterna kan nyttja varandras utbud i

högre utsträckning. En större massa kan leda till mer specialisering och att orterna i högre grad kompletterar varandra samt tillsammans når en högre kapacitet.

3. Metod

Uppsatsen metoddel kommer att beskriva och förklara vilka metoder som har använts för att kunna avgöra de möjligheter Region Blekinge har i att implementera en regional strategi som arbetar mot flerkärnighet. De eventuella möjligheter Karlskrona har att agera som regionens tillväxtmotor och hur satsningar bör riktas för att utvecklas flerkärnigt. För att kunna avgöra det så har det använts tre olika typer av metoder.

I första hand har Rank-size-metoden använts för att undersöka om orterna i Blekinge korrelerar mot en enkärnig eller flerkärnig regional indelning sett till storlek och Christallers centralortsteori. Metoden syfte har varit att ge en fingervisning om Blekinge som region redan går att se som flerkärnig utifrån ett mer kvantitativt befolkningsmässigt perspektiv. Syftet är även att hjälpa till att svara på frågan om Karlskronas lämplighet att agera som regionens tillväxtmotor. Därefter genomfördes uppsatsen huvudmetod genom en dokumentanalys av existerande material som kommer från Region Blekinge samt de fem kommunerna inom regionen. Analysen av materialet har sedan använts för att avgöra i vilken utsträckning regionen är medvetna om de möjligheter som eventuellt finns, hur väl dokumenten korrelerar mot uppsatsen teoretiska grund samt huruvida regionen redan idag arbetar mot en flerkärnig strategi. Analysen har även använts för att kunna ge svar på samtliga frågeställningar. Dokumentanalysen har även legat till grund för vissa av intervjufrågorna som är den sista genomförda metoden. Den genomfördes på länk med en strateg inom samhällsplanering på Region Blekinge, intervjupersonen arbetar med att ta fram den nya regionala strategin som förväntas beslutas om under 2021. Metoderna, hur de har använts gås igenom nedan i samma ordning som de gåtts igenom i detta stycke.

3.1 Rank-size-metod

Syftet är att påvisa huruvida regionen i högre eller lägre grad är beroende av Karlskrona som motor för regionen som helhet på grund av dess större befolkning, samt huruvida regionens tätorter har en mer monocentrisk, komplementär eller hierarkisk flerkärnig struktur. Metoden har även använts för att ge en indikation på hur väl Christallers centralortsteori passar in i Blekinges ortstruktur samt hjälpa till

att svara på ifall Karlskrona anses kunna agera som en tillväxtmotor för regionen i stort.

Ju lägre grad beroende avgörs helt av hur pass väl regionens tätorter korrelerar mot Zipf's lag. Zipf's lag kallas även Rank-Size distribution (härefter rank Rank-Size). Rank Size-distributionen föreskriver att den största orten i en region eller ett land generellt är dubbelt så stor som den näst största orten, vidare är den tredje största orten en tredjedel så stor som den största orten och så vidare (Arshad, Hu et al. 2018). Om storleken på orterna följer Rank-size går det som sagt att se om de största orterna bidrar till att regionen ses som enkärnig eller flerkärnig. Det går även att avgöra huruvida regionens tätorter korrelerar mot en mer komplementär polycentrisk region eller hierarkiskt polycentrisk (Meijers and Sandberg 2006).

För att undersöka hur regionens tätorter korrelerar mot Rank Size-distributionen så samlades befolkningsdata över Region Blekinges fem största orter in, urvalet baseras på regionens fem kommunhuvudorter som också är regionens största tätorter. För att effektivisera metoden hämtades ett Excel-ark med färdiga diagram och värden från Van Marrewijks bok International Economics onlineresurser. Excel-arket redigerades sedan för att visa Blekinges fem största tätorter, se tabell 3.1 (Brakman, Garretsen et al. 1999, Julian 2011, Van Marrewijk, Ottens et al. 2012).

Tabell 3.1

Blekinges tätorter efter befolkning.

Tätort	Befolkning	Rank
Karlskrona	37 166	1
Karlshamn	20 388	2
Ronneby	13 000	3
Sölvesborg	8 870	4
Olofström	7 795	5

(SCB 2019)

Befolkningsstatistiken hämtades från Statistiska Centralbyrån (SCB 2019). Officiell statistik anses i det här fallet ha hög kredibilitet som källa (Denscombe 2018). Datan som kommer från SCB är i sin tur hämtad från folkbokföringen och även om det finns en viss felmarginal angående invånarantal så anses källan vara trovärdig för syftet. Det ska även påpekas att metoden har en nackdel i att den fungerar bäst på orter med befolkning över en viss mängd invånare, Krugman argumenterar för att den fungerar bäst: "...from cities of around 200,000 up to metropolitan New York, with almost 20,000,000..." (Krugman 1996, s. 95). Det är en nackdel som kan vara

en invändning mot att använda sig av Rank-size-metoden. Metoden är dock enbart en av tre valda metoder. Den har därför setts som aktuell för uppsatsen och anses kunna ge en fingervisning om vad för typ av polycentrism som kan finnas i regionen. Den har även setts som viktig för att avgöra Karlskronas roll i regionen.

3.2 Dokumentanalys

Dokumentanalys som metod har för uppsatsens skull haft två syften. I första hand som underlag för att avgöra om det redan idag uppfattas som att regionens struktur avseende befolkning, pendling, arbetsmarknad har förutsättningar för att utvecklas i en polycentrisk riktning. Den har även använts för att undersöka eventuella målkonflikter för den regionala utvecklingen i de fem kommunernas översiktsplaner. Kommunernas översiktsplaner innehåller mycket information som för uppsatsens tema inte varit relevant. Därför har specifika delar av översiktsplanerna valts ut för analys. De eventuella målkonflikterna undersöks då en flerkärnig hierarkisk struktur förutsätter samverkan framför konkurrens mellan de kommunala aktörerna. I andra hand har analysen även legat som grund för intervjufrågor till den semistrukturerade intervju som genomfördes med en strateg inom samhällsplanering och arbetande med den nya regionala utvecklingsstrategin på Region Blekinge.

Dokumentanalys som metod har flera fördelar i det här fallet. Då materialet kommer från offentliga aktörer så har materialet hög kredibilitet, det går även att se det som sakligt (Denscombe 2010). Dokumenten ligger öppet för alla att hämta på Region Blekinge samt kommunernas hemsidor, det har därför inte behövts något specifikt tillstånd till att använda dessa för uppsatsen. De dokument som valdes ut för analys från regionen är den gällande regionala utvecklingsstrategin, *Attraktiva Blekinge – Regional utvecklingsstrategi för Blekinge 2014 – 2020*. Samt en studie som ligger till grund för arbetet med projektet Strukturbild Blekinge 2.0. Studien ses även som förstudie till kommande regionala utvecklingsstrategi och är genomförd av ett konsultbolag på uppdrag av Region Blekinge, studien *Blekinges funktionella geografi* släpptes i juni 2019 (Region Blekinge 2019a). Ytterligare en konsultrapport har analyserats, återigen på uppdrag av Region Blekinge kallad *Framtidsinriktad nulägesanalys för hållbar tillväxt i Blekinge* (Region Blekinge 2019b). Dokumenten är listade i tabell 3.2 där även översiktsplanerna är listade. Det finns andra dokument att inkludera men dessa har för uppsatsen valts då den gällande regionala utvecklingsstrategin passar bäst utifrån forskningsfrågan. Konsultrapporterna har

valts då dessa är aktuella för kommande regionala utvecklingsstrategi samt undersöker en del av de teman som är återkommande för uppsatsen. Kommunernas översiktsplaner undersöks för att få en uppfattning om kommunernas åsikter och eventuella målkonflikter gentemot regionens inriktning.

Tabell 3.2

Utvalda dokument för analys

Dokument	År	Beskrivning
Attraktiva Blekinge	2014	Region Blekinges nuvarande utvecklingsstrategi 2014–2020
Blekinges funktionella geografi	2019	Studie framtagen av WSP som undersöker funktionella samband inom Blekinges geografi
Framtidsinriktad nulägesanalys för hållbar tillväxt i Blekinge	2019	Studie framtagen av SWECO som analyserar Blekinge ur ett hållbart utvecklingsperspektiv
ÖP 2030 Karlskrona Kommun	2010	Översiktsplan som indikerar Karlskrona Kommuns inriktning till och med 2030
ÖP Ronneby 2035	2018	Översiktsplan som indikerar Ronneby Kommuns inriktning till och med 2035
ÖP Karlshamn 2030	2015 (2019)	Översiktsplan för Karlshamns kommun. Indikerar kommunens inriktning till och med 2030
ÖP Sölvesborgs Kommun	2010 (2016)	Översiktsplan för Sölvesborgs kommun.
ÖP Olofströms Kommun	2012	Översiktsplan för Olofströms Kommun.

Dokumentanalysen utfördes genom att materialet lästes igenom flertalet gånger. Därefter utarbetades kodningsteman baserade på uppsatsens inriktning och vad för typer av teman som kom ur dokumenten. Kodningstema bestäms inte i förväg, däremot har de en grundad inriktning i uppsatsens tema. Dokumentanalysen har därför genomförts med en abduktiv ansats snarare än deduktiv eller induktiv (Alvesson and Sköldberg 2017). Teorin har påverkat inriktningen samtidigt som dokumenten påverkat de faktiska teman som använts för kodning. Styrkan i detta är att kodningen har hjälpt till att avgöra huruvida materialet kommer att bidra till att svara på frågeställningarna (Ahrne 2015, Denscombe 2016).

De teman som utarbetades ur teori samt det empiriska materialet presenteras nedan.

Tillväxtmotor/er, Karlskrona - En del i flerkärnighet är att orterna kan agera som tillväxtmotorer. Konceptet med tillväxtmotorer hänger även ihop med Myrdals tillväxtpolsstrategi och går även in i Christallers centralortsteori. Kategorin innefattar Karlskronas möjligheter att agera som motor för regionen som helhet, det innebär att kategorin innefattar två delar, å ena sidan tillväxtpolsstrategin om företag som agerar som tillväxtmotor, å andra sidan Karlskrona som tillväxtmotor för regionen. De två

anses dock så pass lika att de behandlas inom samma kategori. Begreppet tolkas brett för att inkludera så mycket som möjligt.

Infrastruktur/rörlighet/pendling - En väl utbyggd infrastruktur är en förutsättning för att en region ska utvecklas polycentriskt. Kategorin innefattar utbyggnad av existerande samt ny regional infrastruktur. Pendling visar även på möjligheterna för individer att resa för arbete, vilket hänger ihop med arbetsmarknadens storlek och möjligheter till bättre matchning mellan arbetsgivare och arbetstagare. Detta är en grundförutsättning för polycentrisk utveckling samt något som ofta förekommer i de analyserade dokumenten. Det ingår här även infrastruktursatsningar som har horisontella synergier, exempel på detta är flygplatser där flera av städerna delar på samma flygplats i Ronneby (Adolphson, Johansson et al. 2006).

Flerkärnighet/Polycentrism och enkärnighet/monocentrism - Begreppen som helhet ingår för att lättare undersöka om dokumenten har faktiska strategier kring flerkärnighet. Inom kategorin avses allt som på något sätt relaterar till flerkärnighet eller något som teorierna anser att flerkärnighet kan lösa, det faktiska uttrycket i sig självt samt liknande begrepp som går att koppla ingår. Kopplingar till Rank-size metoden ingår här då den relaterar till hierarkisk polycentrisk struktur. Inom kategorin ingår även begrepp som ”funktionella samband” då dessa i betydelsen avser en typ av flerkärnighet samt är frekvent förekommande i dokumenten.

Ekonomisk utveckling - Arbetsmarknad, sysselsättning och försörjning - Temat är återkommande i dokumenten och relevant då regionen har problem med matchning på arbetsmarknaden. Kategorin avser arbetsmarknad, med det menas arbete på något sätt. Försörjning avser pension, studiemedel med mera. Kategorin inbegriper även vissa demografiska inslag när dokumenten diskuterar exempelvis försörjningskvot då detta är ofta förekommande i de analyserade dokumenten samt hänger ihop med arbetsmarknad.

Respektive tema gavs en specifik färg för att lättare ge en överblick av dokumentens övergripande fokus. Exempel med utvalda citat för varje tema på kodningen som utarbetats syns i tabell 3.3.

Tabell 3.3

Exempel på kodning med citat

Tema	Citat
Tillväxtmotor	"Karlskronas roll som tillväxtmotor är viktig - men kan vara känslig" (Region Blekinge, 2019a, s:74)
Infrastruktur	"Vi har även två hamnar i det europeiska transportnätet TEN-T..." (Region Blekinge, 2014, s:28)
Flerkärnighet	"...har Karlskrona och Sölvesborg en gynnsam ortstruktur(flerkärnig)..." (Region Blekinge, 2019a, s:52)
Ekonomisk utveckling	"Blekinges arbetsmarknad består av ett fåtal stora arbetsgivare, vilket skapar sårbarhet" (Region Blekinge, 2014, s:25)

3.3 Intervju

Om en polycentrisk strategi sedan är något som går att utveckla och genomföra i praktiken har den tredje metoden behandlat, detta genom att en semistrukturerad intervju utfördes med en strateg inom samhällsplanering på Region Blekinge. Valet baseras på den kunskap som individen har inom ämnet som helhet och den expertkunskap individen har då denne arbetar med Region Blekinges kommande regionala utvecklingsstrategi samt arbetat med tidigare utvecklingsstrategier och andra olika rapporter för regionen. Intervjun genomfördes den 5 maj 2020 på länk.

Frågorna har som nämnts delvis baserats på data som framkommit av dokumentanalysen och mer generella frågor om intervjuobjektets syn på polycentrisk utveckling i specifikt Region Blekinge. Intervjuguide användes för att säkerställa att frågorna som ställdes höll sig till ämnet, guiden finns med i bilaga 1. Intervjun transkriberades och kodades därefter enligt samma kodningsscheman som utkom ur dokumentanalysen, detta för att få en enklare uppfattning av intervjuens teman samt för att underlätta analysen. En semistrukturerad intervju valdes som intervjuform. Formen valdes för att ge intervjun en mindre formell ansats och för att kunna ge intervjuobjektet en chans att utveckla sina svar mer, detta samtidigt som frågorna hjälper att styra intervjun. Förhoppningen var att svaren som gavs skulle ha en större chans att bli mer utvecklade än vid formella frågor (Denscombe 2018). Intervju som val av metod har både för- och nackdelar. Fördelarna i det här fallet är möjligheten det ger till att gå mer på djupet och utforska ämnet. Det har även gett insikter som dokumentanalysen inte kunnat ge. De nackdelar som finns är bland annat att intervjun är ett samtal som sker vid en viss tidpunkt, svaren som ges kan även ha andra betydelser än vad jag insett. Tillstånd för att spela in och använda intervjuobjektets namn i transkribering samt uppsats inhämtades muntligen och via e-post. Utöver det redan nämnda nackdelarna så har även intervjuareffekten varit

något som beaktats vid analysen av intervjun (Denscombe 2010). Det är delvis därför det har använts olika metoder för att kunna ge ett mer komplett svar på frågeställningarna.

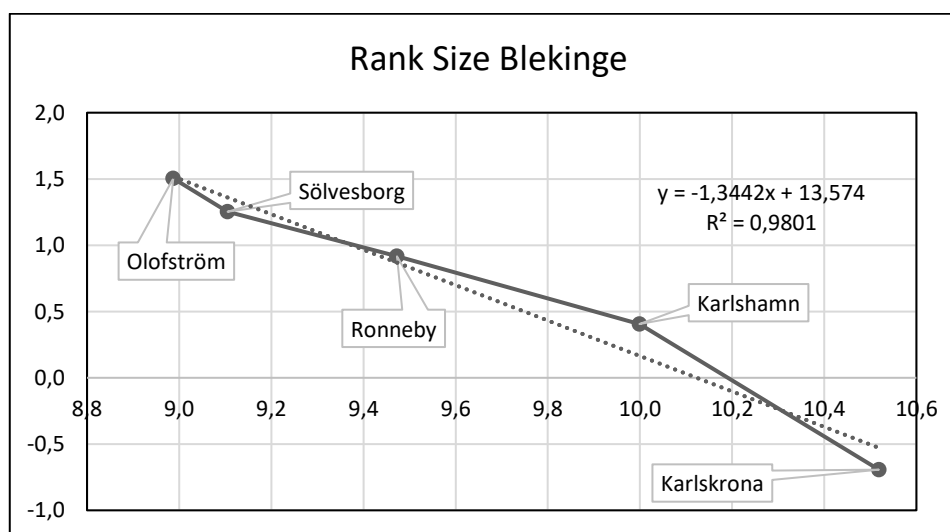
4. Analys

Analysen går igenom resultaten som framkommit ur kategorierna som beskrivits i föregående avsnitt. Vad som framkommit ur rank-size metoden, dokumentanalysen samt intervjun presenteras genom kategorierna. Kopplingar till uppsatsens teoretiska delar görs genom hela analysen. Svar på frågeställningarna görs i uppsatsen avslutande del.

4.1 Tillväxtmotor/er, Karlskrona

Begreppet går att koppla till många delar av de undersökta dokumenten samt det som framkommit ur intervju och rank size metod. De teoretiska grunder som framkommer ur det här begreppet är också tvåfaldiga precis som kategorin. Ur Christallers centralortsteoretiska perspektiv så framkommer det ur alla tre metoder att Karlskrona som stad har de bästa förutsättningarna för att agera som en tillväxtmotor för regionen i stort. Av de begrepp som presenterades i översikten så ger Karlskronas roll regionen en karaktär av hierarkiskt polycentrisk region. Det är den klart största staden i regionen samt har flera av de egenskaper som karakteriserar en tillväxtmotor, det hjälps till att bevisas av flera fynd. Till att börja med går det att undersöka resultaten från den genomförda Rank-size metoden.

Resultatet redovisas i diagramform i figur 4.1.1. Lutningen på kurvan skall för att korrelera mot Rank-size vara så nära som möjligt till minus ett. Värdet i Blekinge är -1,3442 vilket pekar mot att fördelningen är mer jämnt fördelad än Zipf's lag förutsäger (Julian 2011).

Figur 4.1.1 Blekinges tätorter enligt Rank-Size metod i diagramform

Det andra värde att lägga märke till är $R^2 = 0,9801$, vilket är positivt då värdet anses högt. Det påvisar att regressionslinjen datan (städernas befolkning) (Julian 2011). Att det hamnar på en mer jämn fördelning går sannolikt att koppla till att skillnaden mellan Sölvesborg och Olofström endast är 1075 personer som ses i tabell 4 nedan. Om det hade följt Zipf's lag exakt skulle Olofströms befolkning haft 7433 invånare, Sölvesborg 9292, en skillnad på 1859 personer. Differensen mot hur det är idag är inte jättestor i faktiska siffror. Däremot blir den påtaglig när det konverteras till procent enligt Zipf's lag. Karlshamn sticker också ut något. Staden har fler invånare än Zipf's lag föreskriver, något som också bidrar till att regionen drar till att bli något mer komplementär i sin Ortsstruktur. Tabell 4.1 visar på befolkning enligt Zipf's lag samt den faktiska befolkningen i tätorterna.

Tabell 4.1

Blekinges största tätorter jämfört med Zipf's lag

Tätort	Bef. 2019	Enl. Zipf	Rank
Karlskrona	37 166	37 166	1
Karlshamn	20 388	18 583	2
Ronneby	13 000	12 389	3
Sölvesborg	8 870	9 292	4
Olofström	7 795	7 433	5

(SCB 2019, samt egen uträkning)

Som sagt så kan den mer jämna fördelningen peka mot att regionen istället för att ha en hierarkisk karaktär, med en större ort istället ha en mer komplementär stil som förklarades i avsnitt 2.1, det vill säga ingen stad dominerar mer än någon annan. Den mer jämna fördelningen är dock marginell, skillnaden är mot Zipf's lag är så pass liten att det snarare korrelerar mot en hierarkisk polycentrisk Ortsstruktur. Det är även fler fynd från de genomförda metoderna som pekar mot att regionen korrelerar mot samma slutsats. Något som däremot säkert går att tolka ur Rank-size metodens resultat är att regionen inte är monocentrisk. Det finns inte likt Växjö eller Stockholm en större stad som helt dominerar i regionen. Det ska även påpekas som även nämndes i avsnitt 3.1 att Rank Size-metoden främst fungerar bättre på städer som har en högre befolkning än samtliga tillsammans har i Blekinge. Det motsäger däremot inte vad fynden faktiskt pekar mot, metoden är även en av tre valda metoder och slutsatsen stöds även i dokumentanalysen.

Som sagt är det fler fynd från metoderna som pekar mot att Karlskrona är den stad med bäst förutsättningar att agera som motor i regionen ur ett hierarkiskt-

polycentriskt perspektiv. I dokumentanalysen finns det flera delar som går att plocka ur de olika dokumenten. Framförallt är rapporten *Blekinges funktionella geografi* intressant ur just det här perspektivet. Enligt rapporten är stadens betydelse för regionen i stort mycket viktig och om det går bra för Karlskrona så gynnas även regionen i stort av det. Stadens influensområde täcker mer än dess direkta arbetsmarknadsområde. Rapporten pekar på att det är "...bra för Blekinge som helhet om Karlskrona växer" (Region Blekinge 2019a,s 71). Rapporten kommer till den slutsatsen genom att Karlskrona förutom högre befolkning än övriga orter även har funktioner som är viktiga ur regionala perspektiv. Bland annat inom utbildning med Blekinge Tekniska Högskola, sjukvård och administrativa regionala funktioner. Rapporten kommer även in på hur Karlskronas möjligheter att sprida tillväxt i stil med Myrdals tillväxtpolsstrategi kommer att hänga ihop med hur de funktionella arbetsmarknaderna inom regionen förändras genom transportsystemets utveckling.

Av de övriga analyserade dokumenten så förekommer kategorin om tillväxtmotor inte lika frekvent. Där misstankar om dess förekomst bör finnas, i Karlskronas egen översiktsplan är inte kategorin lika förekommande som någon av de andra kategorierna. Att det inte förekommer kan ha att göra med att arbete med en ny pågående, där tillväxtmotor-begreppet blir mer förekommande på grund av resultatet i konsultrapporten *Blekinges funktionella geografi*. Det kan även ha att göra med att översiktsplanen som sådan har funnits i relativt lång tid (antogs 2010), innan Region Blekinge var en etablerad region och innan trenden med tillväxtmotor-begreppet var etablerat. De gånger kategorin återfinns så är det relaterat till kommunens existerande administrativa roll i regionen som helhet. Inte som specificerat möjlig tillväxtmotor. Det är i sig en svaghet som går att diskutera gentemot den valda kategorin. Den är däremot mer frekvent i övriga dokument vilket gör att den ändå är relevant, kategorin har även undersökts specifikt genom rank-size-metoden vilket bidrar till dess relevans.

Kategorin undersöker inte enbart Karlskronas möjligheter som tillväxtmotor. Myrdals tillväxtpolsstrategi fokuserar framförallt på hur ett företag kan agera som tillväxtmotor. Olofström är i ett regionalt perspektiv den ort i Blekinge som är mest utpräglad ur det här perspektivet. Staden är till stor del beroende av fordonsindustrin som inte enbart agerar som en tillväxtmotor för staden utan även regionen i stort. Det går att utläsa ur den analyserade rapporten från konsultbolaget SWECO samt

kommunens egna översiktsplan (Olofströms Kommun 2012, Region Blekinge 2019a). Det ska dock påpekas att även om fordonsindustrin kan agera som en tillväxtmotor för Olofström och regionen i stort så kan ett för stort beroende av en specifik bransch vara riskabelt till följd av minskad global efterfrågan och framtida effektiviseringar som kan bidra till varsel, något som även kommenteras av intervjupersonen på Region Blekinge. Riskerna med ett för stort beroende av en större aktör i kommunen nämns dock inte i kommunens översiktsplan.

Intervjun kommer in på liknande tema när det kommer till Karlskronas möjlighet att agera som tillväxtmotor och sårbarheten i ett för stort beroende av en större aktör i Olofström. Intervjupersonen beskriver den sårbarhet som finns i att Olofström blir för beroende av fordonsindustrin, denne påpekar att det med en för låg branschbredd finns risker med att ha ett enda företag som motor och att Olofström istället bör fokusera på att ”koppla upp sig mot andra grannar”. Att Blekinge är ett ”industrilän” som intervjupersonen benämner det syns också i statistik från Region Blekinges nuvarande utvecklingsstrategi, enligt den står tillverkningsindustrin för 57 procent av den totala intäktsbasen.

Intervjun kommer även in på den bild som vissa av kommunerna i regionen har kring Karlskrona som tillväxtmotor, att stadens östliga läge i regionen bidrar till hur de övriga kommunerna har svårt att se staden som regionens framtida motor. Men hen menar vidare att det är något av en förutfattad mening, samt att rapporten Blekinges funktionella geografi slagit hål på den myten ”...går det bra för Karlskrona så kommer det att spilla över på dom andra kommunerna, dom andra orterna också...”. För att det ska gå bra för de andra kommunerna med hjälp av Karlskrona så är dock en förutsättning väl fungerande transportmöjligheter mellan orterna.

4.2 Infrastruktur/rörlighet/pendling

Kategorin och fokuset på pendling, utbyggd infrastruktur för pendling och rörlighet finns med i alla dokument på något sätt. Fokus sätts ofta på utbyggnad av större vägar, järnväg samt satsningar på cykel- och gångvägar. Kategorin kommer att presenteras genom dokumentanalysen samt det som framkommit ur intervjun. Rank-size metoden har för den här kategorin inte haft någon inverkan.

Intervjupersonen från Region Blekinge pekar på det svåra läge regionen är i när det kommer till satsningar på framförallt järnväg. Hen diskuterar att den största

problematiken med satsningar på infrastrukturen främst handlar om pengar och tillgängliga medel ”...lokala satsningar, det är regionala och det är nationella, det är olika potter med pengar [...] och Blekinge är ju ett litet län, vi får ganska lite pengar, det ska vägas mot andra anspråk som finns i andra regioner i andra delar...”. Vidare diskuterar hen även att de nyligen plockat fram en nulägesanalys som pekar mot att kopplat till arbetsmarknad och infrastruktur ”...så har vi allt vinna på att Blekinge är en arbetsmarknad för det är vi inte idag...”. Det faktum att regionen idag inte är en gemensam arbetsmarknad kommer att diskuteras mer i avsnitt 4.4.

Att regionen inte är en gemensam arbetsmarknad är något som kan lösas med bättre kommunikationer. Behovet av bättre utbyggd infrastruktur nämns som sagt i alla dokument. I rapporten Blekinges funktionella geografi som intervjupersonen ofta hänvisar till tas tillgängligheten genom fysisk infrastruktur, kollektivtrafik och annan transportinfrastruktur upp som en av de viktigaste delarna som ingår i en orts lägesegenskaper. Med högre tillgänglighet lockas företag, specifikt pekas tjänsteföretag ut som något som kan utökas i regionen som idag fortfarande är ett industrilän som intervjupersonen också tar upp (Region Blekinge 2019a). Högre tillgänglighet går även ihop med tanken om att uppnå en kritisk massa av invånare som exempelvis Adolphson och Johansson (2006) pekar på, regionen skulle med bättre koppling mellan tätorterna kunna agera som en enhetlig större stad. Även om upprustad järnväg ofta nämns och kan anses som den viktigaste funktionen för att koppla ihop regionen så nämns utbyggnad och upprustning av E22 oftast då den återkommer i alla dokument förutom konsultrapporten från SWECO.

Hamnarna och det faktum att Karlshamns och Karlskronas hamnar ingår i ett av EU:s tre nätverk för transporter förkortat TEN-T tas upp som viktigt för tillväxt och hamnarna anses fortsätta spela en viktig roll för regionen i stort (Karlskrona Kommun 2010, Karlshamns Kommun 2015). Kombinerat med upprustning av E22 så framstår det som en av de viktigaste infrastrukturensatsningar som regionen behöver fokusera på. Hamnarna och dess viktiga funktion i Blekinge sätter fingret på en annan observation som går tillbaka till tanken om att polycentrism som koncept inte är relevant då städer på många sätt idag agerar som större företag som Groth (2011) diskuterar. Företag vars geografiska närhet till varandra inte är avgörande för dess eventuella samarbete. TEN-T och att Karlskrona och Karlshamn som städer kan gynnas mer av tätt samarbete genom nätverket än att koppla ihop sig mer med sina

geografiskt närmsta grannar visar på det. Ronneby skulle på liknande sätt kunna nyttja de internationella kopplingar som flygplatsen inom kommunen kan bidra med. Spår av en sådan inriktning för Karlshamn och Karlskrona går att utläsa ur Region Blekinges gällande utvecklingsstrategi (2014) samt kommunernas respektive översiktsplan. Fokuset på att öka internationella samarbeten genom hamnarna nämns flertalet gånger och ses som en nyckel för framtida tillväxt. Sölvesborgs hamn ingår inte i nätverket men spelar stor roll för Olofström i och med dess fordonsindustri, något som Sölvesborgs översiktsplan (2010) tar upp. Det i sig är något som pekar mot att städerna har ett funktionellt samband och en viktig funktion i att samarbeta med varandra. Städerna kompletterar varandra och samarbetet hjälper båda framåt, något som pekar mot att de är delar i en flerkärnig region.

Ronnebys kommun pekar på det strategiska läge som kommunens flygplats har i regionen. Att kommunen och således även flygplatsen är relativt centralt belägen i regionen bidrar till ett horisontellt resursutnyttjande som Adolphson och Johansson (2006) pekar på att flygplatser kan vara (Ronneby Kommun 2018).

Som nämnts så är det oftast bilvägar och den möjliga förbättring av större vägar som mest frekvent förekommer i de olika dokumenten. Däremot är det för att koppla ihop regionen än viktigare att satsa på utbyggnad av spårbunden trafik. Rapporten Blekinges funktionella geografi tar upp detta, det gör även Karlskronas översiktsplan mot bakgrunden att det är det bästa sättet att utveckla inom- samt mellanregionala kopplingar ur ett hållbarhetsperspektiv. Med bättre kollektiva spårbundna kommunikationer ges möjligheten att bo på en ort och verka på en annan. Något som återigen gynnar en flerkärnig utveckling (Karlskrona Kommun 2010, Region Blekinge 2019a). Sammantaget visar kategorin på att fokus för att underlätta det inomregionala resandet finns i hög grad på både regional samt kommunal nivå, kommunernas översiktsplaner stämmer väl överens med de regionala planerna. Något som säkerligen hänger ihop med det strukturbildsarbete som genomförts med regionen genom Strukturbild Blekinge 2.0 (2020b) som intervjupersonen pekar på som enklare variant av den lagstiftning som nu gäller för Region Skåne respektive Stockholm.

4.3 Flerkärnighet/polycentrism & Enkärnighet/monocentrism

Kategorin finns på något sätt med i alla dokument från Region Blekinge men i mindre utsträckning i kommunernas översiktsplaner. Den generella inriktningen som

dokumenterna respektive intervjun har när det kommer till kategorin presenteras nedan. Vilka teoretiska kopplingar som går att göra följer med genom hela avsnittet.

På frågan om en flerkärnig strategi kan vara lämplig för Blekinge, tar intervjupersonen upp, med tanke på ortstrukturen i regionen med kuststäderna som ett pärlband, cirka tre mil mellan varandra som ses i figur 4.3.1, att regionen kan förstärka den struktur som redan existerar. Något som även bekräftas av Rank-size metodens resultat.

Figur 4.3.1 Översikt över Blekinge samt dess 5 största tätorter (Region Blekinge 2014, egna platsmarkörer)

Att mindre orter som exempelvis Olofström ges möjlighet att koppla upp sig mot andra grannar för att undvika den sårbarhet som finns i beroendet av en större aktör inom fordonsindustrin är ett bevis på detsamma. Vidare kommer intervjun samt dokumentanalysen in på faktumet att regionens litenhet bidrar till att Blekinge är den femte mest tätbefolkade regionen i landet, något som gör att regionen ur ett befolkningsperspektiv framstår som väl anpassat till ökad sammankoppling inom regionen. Detta står i motsats till ESPON vars slutsats i dess polycentricitetsindex från 2005 såg Sverige som ett av de mer monocentriska länderna inom EU. Det ska dock påpekas att ESPON även tar upp att det finns regionala skillnader (ESPON 2005). Intervjupersonen menar att regionens befolkningstäthet ger goda förutsättningar att arbeta med att förstärka de egenskaper som orterna redan har med hjälp av smart utbyggd infrastruktur som kopplar ihop den östra och västra delen av regionen. Något som rapporten Blekinges funktionella geografi menar inte enbart kommer att gynna de större tätorterna i regionen utan även vara till fördel för mindre orter som finns i mellanlägen. Rapporten från SWECO kommer in på liknande

slutsatser, genom att koppla ihop regionen bättre och uppnå än högre täthet kan bredden av branscher och företag öka vilket underlättar matchning på arbetsmarknaden. Attraktiviteten i regionen skulle förstärkas avsevärt (Region Blekinge 2019b). Det finns också en risk med att satsa på regionens större kärnor. Alla Blekinges kommunhuvudorter förutom Olofström är lokaliserade längs med den södra kusten. Som påpekats av Adolphson och Johansson (2006) så finns en risk att ett ökat fokus på en regions tätorter kan förbise satsningar som behövs göras på landsbygden varpå den ekonomiska och sociala skillnaden mellan tätort och landsbygd tilltar. I Blekinges fall är den risken å ena sidan hög då de norra delarna av länet är mer glesbefolkade och satsningar som skulle behövas där kan bli förbisedda med en strategi som fokuserar på att stärka kärnorna i regionen som alla utom en ligger längs kusten. Å andra sidan så är regionens kommuner också delade på så sätt att de automatiskt har ett ansvar för de norra delarna av regionen. Regionen är även som konstaterats många gånger liten till ytan, något som gör att närheten till ett större centra aldrig är långt borta, även för de boende i de norra delarna. Det är även i regionens större tätorter som den största delen av befolkningen lever (Region Blekinge 2014).

Strukturbildsarbetet är något som återkommer i intervjun och som även rapporten från SWECO tar upp (Region Blekinge 2020b). Strukturbildsarbetet är en samverkande åtgärd för att få regionens olika aktörer att arbeta åt samma håll. Det är också en förutsättning att samverkan mellan aktörerna finns, något som det inte alltid gjorts på grund av en bristande dialog mellan aktörerna som intervjupersonen tar upp. Hen tar vidare upp att det inte är önskvärt för Region Blekinge att i likhet med Stockholm och Skåne ta på sig mer ansvar och lagstifta för att ge Region Blekinge ett större mandat att fysiskt planera regionen. Däremot menar hen att det i den kommande regionala utvecklingsstrategin kommer att ”smygas” in mer fysisk planering om än i liten skala. Motviljan till lagstiftat ansvar kommer från att det inte tillkommer några extra medel för att göra en regional översiktsplan som lagstiftningen hade velat, det vill säga att arbetet inte hjälps till att finansieras från statlig håll. Utöver det så är Region Blekinge relativt nybildad som region (sedan 2019) och för att kunna ta mer ansvar måste även kommunerna vara överens om att så ska ske. Något intervjupersonen i dagsläget inte tror kommunerna i regionen är mogna för. Strukturbildsarbetet har dock givit en väg framåt i liknande riktning med mer samarbete mellan regionens olika aktörer.

Den nuvarande regionala utvecklingsstrategin (2014) har inslag av arbete mot flerkärnighet, det är däremot inte uttalat. Det framgår i form av exempel på insatser för att öka samverkan mellan kommuner och andra aktörer genom bland annat det redan nämnda strukturbildsarbetet. Det syns även i viljan att knyta samman och expandera regionens arbetsmarknadsområden. När det kommer till de kommunala översiktsplanerna återfinns kategorin direkt uttalad endast en gång, detta i Sölvesborgs översiktsplan där kommunen tar upp att den flerkärniga strukturen är utmärkande för regionen. Utöver det så förekommer kategorin precis som den gör i den regionala utvecklingsstrategin i form av mellankommunala samarbeten som kommunerna uppmärksammar i sin översiktsplaner.

På det hela taget ger kategorin viktiga insikter om att regionens olika aktörer är medvetna om att potentialen till bättre regional utveckling finns och hänger tätt ihop med ökad inomregional samverkan. Regionens litenhet och täthet ger möjligheter till snabbare beslut och underlättar möjligheterna till att upprätthålla nätverk som bland annat rapporten från SWECO pekar på (Region Blekinge 2019b). Det ger även bättre tillgänglighet till kommersiell och offentlig service.

4.4 Ekonomisk utveckling – arbetsmarknad, sysselsättning & försörjning

Av de analyserade dokumenten så är den främst förekommande kategorin arbetsmarknad, sysselsättning och försörjning. Den förekommer i alla dokument på olika sätt och är även utmärkande under intervjun. Hur kategorin förekommer och vad som framkommit ur den analyseras till att börja med genom intervjun.

Som diskuterats tidigare och svarats på av intervjupersonen har Karlskronas geografiska läge långt österut i regionen uppfattats som en nackdel när det gäller att agera tillväxtmotor i regionen. Intervjupersonen menar att det också slagits hål på den myten. Anledningen till att det ändock kan uppfattas som att stadens läge är en nackdel går att finna i de fynd som görs inom denna kategori. Karlskronas storlek i befolkning gör att ett företag lokaliserat i staden inom 45 minuters restid nås av 120 000 personer. I jämförelse nås ett företag lokaliserat i Karlshamn av nästan 170 000 personer inom samma tid. Det gäller inte enbart Karlshamn. Alla kommunhuvudorter i Blekinge når fler potentiella arbetstagare inom 45 minuter än Karlskrona gör, detta enligt rapporten Blekinges funktionella geografi (2019a). Det för oss naturligt in på en av utmaningarna som en strategi baserad på flerkärnig utveckling skulle stå inför i Blekinge.

Ur den genomförda intervjun är den kanske viktigaste insikten när det kommer till kategorin att Region Blekinge som tidigare nämnts inte är en egen arbetsmarknadsregion. Intervjupersonen pekar på att regionen i dagsläget är uppdelad i tre till fem olika arbetsmarknadsregioner beroende på vilket perspektiv som utgås från. Intervjupersonen menar att kombinationen att regionen är ett industrilän och uppdelat i olika lokala arbetsmarknadsregionerna skapar en sårbarhet, något som förstärks i att tätorterna inte är tillräckligt uppkopplade mot varandra. Att regionen är indelad i olika arbetsmarknadsregioner kommer även de två analyserade konsultrapporterna in på. Med utgångspunkt i tätorternas lokalisering och faktiska pendlingsströmmar menar rapporten Blekinges funktionella geografi (2019a) att Sölvesborg med dess västliga läge i regionen ingår i Kristianstads arbetsmarknadsregion i Skåne, Karlshamn i sin egen lokala, likaså ingår Olofström i sin egen lokala arbetsmarknadsregion medan Karlskronas arbetsmarknadsregion sträcker sig till Ronneby i västlig led och resterande östliga delar av regionen.

En del i rapporten Blekinges funktionella geografi (2019a) är att undersöka regionens funktionella samband. Rapporten pekar på att en regions förmåga att generera tillväxt är sammankopplat med hur funktionella dess arbetsmarknadsregioner är. Enkelt förklarar mer funktioner lika med större arbetsmarknadsregioner. Således kan mindre orter utnyttja branschbredden genom att existera inom ett större sammanhang. Utifrån deras studie kommer även de fram till att regionens arbetsmarknad är uppdelad. Skulle en regional strategi baserad på polycentrisk utveckling anammas skulle en av de stora utmaningarna vara att koppla ihop regionen så den blir en gemensam arbetsmarknadsregion. Det skulle göra att branschbredden skulle öka vilket skulle underlätta för arbetstagare och arbetsgivare. Som det ser ut idag är inte Karlskronas arbetsmarknadsregion tillräckligt väl sammankopplad med resterande delar av regionen för att utnyttja den potential som finns i att agera som en tillväxtmotor som kan hjälpa de andra orterna att bidra till regional tillväxt.

Utöver de redan nämnda rapporterna så finns det eventuella målkonflikter som går att utläsa från tre av kommunernas översiktsplaner. Karlskrona, Karlshamn och Sölvesborg har alla hamnverksamhet som potentiellt konkurrerar med varandra snarare än samverkar (Karlskrona Kommun 2010, Sölvesborgs Kommun 2010,

Karlshamns Kommun 2015). I dagsläget är det möjligt att det ändå fungerar på grund av den industriexport respektive import som sker. Skulle framtiden dock föra med sig nedskärningar inom industrin kan även detta ses som en nackdel och är även något som i längden skulle kunna avhjälpas genom att ingå i en större arbetsmarknadsregion med större branschbredd. De analyserade rapporterna pekar vidare på att förstörade arbetsmarknadsregioner troligen inte skulle kräva så drastiska investeringar. En första del skulle vara att bättre koppla ihop Karlskrona med Karlshamn genom bättre kommunikationer på Blekinge Kustbana och E22 (Region Blekinge 2019a, Region Blekinge 2019b).

Ett annat återkommande ämne som går att utläsa ur dokumenten är ett problem som många regioner i landet har. Många äldre som ska bekostas av färre antalet yngre. Demografin i Blekinge innebär att få ska bekosta fler. Den demografiska försörjningskvoten är något som återkommer i alla dokument. För att komma till rätta med problematiken kring demografin pekar den nuvarande regionala utvecklingsstrategin (2014) mot att öka sysselsättningen bland nyanlända. Nyanlända ses som en arbetskraftsreserv som dock behöver hjälp med utbildningsinsatser för att kunna etableras på arbetsmarknaden. Strategin pekar också på att många yngre väljer att flytta från regionen och vill lösa detta genom att satsa på studier, arbete och billigare bostäder. En problematik som dock uppstår i att unga ska kunna stanna i Blekinge och satsa på vidare studier på högskolenivå är att Blekinge Tekniska Högskola har minskat sina studieplatser. BTH har spetsat sin utbildningskatalog till att bli mer tekniskt inriktad som rapporten från SWECO tar upp (2019b). Det i sin tur gör att en ung person som kommer från Blekinge och inte vill läsa teknisk utbildning måste pendla eller välja att flytta. Att satsa på infrastruktur med bättre kopplingar söderut till Skåne, norrut mot Kalmar och Växjö för att kunna utnyttja deras högskoleutbildningar är något som konsultrapporterna tar upp (Region Blekinge 2019a, Region Blekinge 2019b). Under intervjun framkommer också att Region Blekinge har som långsiktigt mål att det ska gå att nå Malmö/Lund spårbundet under två timmar. Något som idag inte är möjligt.

Blekinge är industrilän, det har konstaterats flera gånger. Tillverkningsindustrin står enligt den regionala utvecklingsstrategin för 57 procent av den totala intäktsbasen (Region Blekinge 2014). Att BTH satsar mer på sin tekniska profil är inte förvånande ur det perspektivet. Men det belyser också sårbarheten som också ofta återkommer i

dokumentanalysen och intervjun. Kopplat till sårbarheten är att nyföretagandet i Blekinge är det lägsta i landet. En polycentrisk regional strategi kan kanske inte lösa problem med lågt nyföretagande men det kan ge de nya företag som startar en större kritisk massa av invånare som är potentiella kunder, nystartade företag ges bättre möjligheter att växa. Det är också en koppling som går att göra till rapporterna som är framtagna (Region Blekinge 2019a, 2019b). Att unga ofta väljer att flytta och bosätta sig i storstadsregioner hänger ihop med att storlek lockar individer på grund av dess storlek och bredd av aktiviteter. Det i sin tur lägger än mer vikt vid att regionen bör satsa på att utvecklas flerkärnigt och koppla ihop regionens olika delar för att i högre utsträckning kunna agera som en större enhetlig stad.

5. Slutsats

Avsnittet kommer att återkoppla till frågeställningarna och svara på dessa. Vad som är möjligt respektive inte möjligt att svara på genom analysen går igenom. Avslutningsvis föreslås idéer för vidare forskning. Uppsatsen övergripande fråga besvaras först, därefter besvaras de underliggande frågorna

5.1 Har Region Blekinge förutsättningarna att implementera en utvecklingsstrategi baserad på flerkärnig utveckling?

Region Blekinge har ur flera av de polycentriskt-teoretiska perspektiven förutsättningarna för att implementera en strategi som utgår från att stärka upp deras regionala kärnor och därmed utvecklas polycentriskt. Det finns en ortstruktur som utifrån ett hierarkiskt-polycentriskt perspektiv är gynnsam. En bredd av orter i olika storlek som har möjlighet att komplettera varandra utifrån ett centralortsteoretiskt perspektiv. Det går att tolka Karlskrona som primärorten, Karlshamn och Ronneby som sekundärorter i regionens hierarki. Regionen har även bra potentiella kopplingar sinsemellan på grund av deras geografiska lägesegenskaper som visar att det med relativt små medel går att förstora regionens arbetsmarknadsområden för att bättre matcha arbetstagare med arbetsgivare.

5.2 Vilka förutsättningar har Karlskrona att agera som tillväxtmotor för Region Blekinge?

Karlskrona har enligt analysen förutsättningar att agera som regionens tillväxtmotor. Även om det geografiska läget inte är optimalt så är det den enda staden med tillräcklig storlek och möjlighet att agera som en tillväxtmotor. Analysen av intervjun, Rank size metoden samt dokumenten har kommit fram till samma slutsats. Däremot finns det en tveksamhet i att Karlskrona som stad skulle gynnas mer av att kopplas ihop med sina närmsta regionala grannar. Precis som reflekterats kring i analysen kan det för Karlskronas del vara viktigare att arbeta med sina internationella kopplingar genom EU-samarbetet. Städer agerar i högre utsträckning som företag idag som förklarats genom Groth (2011). Men en kombination med både bättre kopplingar gentemot sina närmaste grannar som kan förkorta avståndet till större grannar i Kalmar, Växjö och Kristianstad, samt arbete genom det europeiska nätverket skulle ge bäst möjligheter för staden att växa. Sammantaget ger analysen av metoderna ändå intryck av att om det går bra för Karlskrona så kommer det

även ge spridningseffekter till regionen i stort, något som för regionen är avgörande för ekonomisk tillväxt.

5.3 Hur bör satsningar fokuseras för att utveckla regionen i en mer flerkärnig utveckling?

Som dokumentanalysen samt intervjun pekar mot så handlar det främst om satsningar för att underlätta transporter, såväl av gods för att underlätta för hamnarna, samt för att öka pendlingsmöjligheterna. Satsningar på pendeltågstrafik samt upprustning av europavägar är de områden som dokumenten samt intervjun pekar ut som de allra viktigaste för att nå en bättre inomregional samverkan. Bättre och snabbare resor inom regionen skulle hjälpa till att förstora arbetsmarknadsområden och möjliggöra ett arbetsmarknadsområde som täcker hela regionen. Som konstaterats i intervjun samt dokumentanalysen är det idag olika arbetsmarknadsområden inom regionen. Med ett större arbetsmarknadsområde som täcker hela regionen ges möjlighet att undvika en del av den sårbarhet som diskuterats i att regionen är beroende av tillverkningsindustri som en stor intäktbas. En problematik som dock kommit fram är svårigheterna med finansiering av satsningar på järnväg som nämns i intervjun. Det låga invånarantalet gör att regionen får svårt att konkurrera om medel för utbyggnad och upprustning av existerande järnväg. Något som oavsett inriktning på en regional strategi inte kan påverka. Däremot är det uppenbart att det inte behöver vara stora satsningar för att koppla ihop den östra och västra delen av regionen.

5.4 Förslag till vidare forskning

Avslutningsvis föreslås att vidare forskning bör fokusera på mindre regioner. Regioner som likt Blekinge kan ha orter med lägesegenskaper som skulle kunna gynnas av en flerkärnig strategi. Utöver det så skulle det vara högst intressant att återvända till Blekinge inom ett par år för att se den inriktning som den nya regionala utvecklingsstrategin har tagit. Om det är i en riktning mot flerkärnighet eller mot något annat, i så fall vad för riktning och varför är frågor som hade varit mycket intressanta att få svar på. Det hade även varit intressant att forska kring de följder som sker i praktiken av kommande regionala översiktsplaner som Skåne respektive Stockholm nu ska ta fram på grund av den nya lagstiftningen. Hur kommer deras regionala översiktsplaner relatera till deras flerkärniga strategi? Kommer de åtgärder som tas att få andra delar än Stockholms stadskärna att växa ikapp? Går det om några

år att se de empiriska bevis som vissa författare menat saknas för att en polycentrisk strategi ska vara en bra väg att ta?

Litteraturförteckning

- Adolphson, M., M. Johansson and L. Van Well (2006). Polycentrism, monocentrism och regionförstoring: Alternativa och/eller komplementära utvecklingsförlopp, KTH Royal Institute of Technology.
- Ahrne, G. (2015). Handbok i kvalitativa metoder, Liber.
- Alvesson, M. and K. Sköldböck (2017). Tolkning och reflektion : vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod, Studentlitteratur.
- Arshad, S., S. Hu and B. N. Ashraf (2018). "Zipf's law and city size distribution: A survey of the literature and future research agenda." Physica A: Statistical Mechanics and its Applications **492**: 75-92.
- Boverket (2008). En översikt av ESPON - trender, sektorspolitik och analytiska redskap.
- Brakman, S., H. Garretsen, C. Van Marrewijk and M. Van Den Berg (1999). "The return of Zipf: towards a further understanding of the rank-size distribution." Journal of Regional Science **39**(1): 183-213.
- Christaller, W. (1966). Central places in southern Germany.
- Denscombe, M. (2010). The good research guide. for small-scale social research projects, Open University Press.
- Denscombe, M. (2016). Forskningshandboken : för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna, Studentlitteratur.
- Denscombe, M. (2018). Forskningshandboken : för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna, Studentlitteratur.
- ESPON (2005). ESPON 1.1.1. Potentials for polycentric development in Europe.
- Groth, N. B., S. Smidt-Jensen and T. A. S. Nielsen (2011). "Polycentricity: An issue in local development strategies? Findings from the Baltic Sea region." European Planning Studies **19**(5): 727-751.
- Julian, G. d. (2011). "Random stuff: Zipf's law / Rank size distribution of cities (Do-it-yourself info included!)." from <http://randomeconomist.blogspot.com/2011/06/random-stuff-zipfs-law-do-it-yourself.html>.
- Karlshamns Kommun (2015). Karlshamn 2030. Karlshamns Kommun: 176.
- Karlskrona Kommun (2010). Översiktsplan 2030 Karlskrona Kommun: 173.
- Krugman, P. R. (1996). The Self Organizing Economy, Blackwell Publishers.
- Lindfors, H. (1972). "NÅGRA TANKAR KRING REGIONAL SAMHÄLLSPLANERING." Sociologisk Forskning **9**(4): 222-236.
- Malecki, E. J. (2001). "Economic geography."
- Meijers, E. and K. Sandberg (2006). "Polycentric development to combat regional disparities? The relation between polycentricity and regional disparities in European countries."
- Motion. 1975:1691. (1975). "om ortsklassificeringen i Blekinge län.", from https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/om-ortsklassificeringen-i-blekinge-lan_FY021691.
- Myrdal, G. (1971). Economic Theory and Underdeveloped Regions, Harper & Row.

Nationalencyklopedin. (u.å.a). "mono-." Retrieved 2020-05-27, from <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/mono->.

Nationalencyklopedin. (u.å.b). "poly-." Retrieved 2020-05-27, from <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/poly->.

Nilsson, J.-E. (2006). "Regional planering i Sverige." Planering med nya förutsättningar: Ny lagstiftning, nya värderingar: 91-106.

Olofströms Kommun (2012). Nära till allt! Olofströms Kommun: 78.

Proposition. (2017/18:266). "En ny regional planering, Näringsdepartementet ", from https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/en-ny-regional-planering_H503266.

Rauhut, D. (2017). "Polycentricity – one concept or many?" European Planning Studies **25**(2): 332-348.

Region Blekinge (2014). Attraktiva Blekinge.

Region Blekinge (2019a). Blekinges Funktionella Geografi. ORTSSTRUKTURER, UTVECKLINGSFÖRUTSÄTTNINGAR OCH FUNKTIONELLA SAMBAND. WSP: 83.

Region Blekinge (2019b). Framtidsinriktad nulägesanalys för hållbar tillväxt i Blekinge. SWECO: 86.

Region Blekinge. (2020a). "Ny regional utvecklingsstrategi 2021." from <https://regionblekinge.se/utveckling-och-projekt/regional-utvecklingsstrategi/ny-regional-utvecklingsstrategi-2021.html>.

Region Blekinge. (2020b). "Strukturbild Blekinge." from <https://regionblekinge.se/utveckling-och-projekt/regional-utvecklingsstrategi/satsningar-som-utvecklar-blekinge/strukturbild-blekinge.html>.

Region Skåne (2013). Strategier för det flerkärniga Skåne.

Region Skåne, Region Blekinge, Region Kalmar and Region Kronoberg (2015). Systemanalys för Sydsveriges infrastruktur - Sammanfattning av utredningsrapport. M. Petersson.

Region Stockholm (2013). Handlingsprogram - Regionala Stads kärnor. Så blir vi Europas mest attraktiva storstadsregion.

Ronneby Kommun (2018). Ronneby 2035,: 115.

SCB (2019). Blekinges 5 största tätorter. F. p. t. e. r. o. v. e. år, Statistiska centralbyrån.

SKR. (2019). "Regional utvecklingsstrategi, RUS." from <https://skr.se/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/regionalutvecklingsstrategirus.2690.html>.

Sölvesborgs Kommun (2010). Sölvesborgs Översiktsplan.

Tillväxtverket (2019). "Regionalt tillväxtarbete efter 2020."

Van Marrewijk, C., D. Ottens and S. Schueller (2012). International Economics, OUP Oxford.

Vandermotten, C., L. Halbert, M. Roelandts and P. Cornut (2008). "European planning and the polycentric consensus: wishful thinking?" Regional Studies **42**(8): 1205-1217.

Bilagor

Bilaga 1 – Intervjuguide

Intervjuguide – Semistrukturerad intervju med Strateg på samhällsplanering Region Blekinge, frågorna är vägledande. Genomförd den 7 maj 2020 på länk.

Hej, skulle du vilja ge en liten bakgrund till vem du är och vad du arbetar med?

Mot bakgrund av att du arbetat med flera projekt inom regionen, vilka utmaningar anser du är regionens viktigaste just nu? Demografi? Infrastruktur? eller något annat?

Hur väl känner du till konceptet med flerkärnig utveckling och vad har du för åsikter kring det som strategi?

För respektive nackdelar?

Som strategi för Blekinge, anser du att det skulle vara en rimlig väg för regionens strategi att gå?

Anser du att Karlskrona som motor för regionen är tillräckligt stark sett till den lägre befolkningen staden har för att agera som motor, detta ur ett hierarkiskt-polycentriskt perspektiv?

Tror du att Blekinge skulle gynnas av en flerkärnig struktur strategi?

Region Skåne respektive Region Stockholm har lagstadgats att arbeta mer med fysisk planering när det kommer till frågor som gäller två eller flera kommuner, anser du att det skulle vara fördelaktigt att Region Blekinge på liknande sätt skulle ges möjligheten till mer aktiv fysisk planering inom regionen?